

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Alegerile din 17 martie — deschidere spre noi înfăptuiri în viața poporului nostru

La 17 martie a.c. vor avea loc, pe întreg cuprinsul patriei noastre, alegerile de deputați în Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România, organul suprem al puterii de stat, precum și alegerile de deputați în consiliile populare județene, municipale, orașenești și comunale — organe locale ale puterii de stat, ale autoconducerii și autogospodăririi teritoriale.

Cei propuși spre a fi aleși sînt candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste, organismul larg reprezentativ al națiunii noastre. Între acești candidați se numără și reprezentanți ai cultelor din țară, ceea ce grăiește de la sine despre egalitatea și libertățile cetățenești asigurate tuturor fiilor patriei noastre, indiferent de naționalitate sau credință religioasă.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române au fost propuși spre a fi aleși în înaltul for legislativ al țării Prea Fericitul Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și Înalt Prea Sfințitul Teotist, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, iar ca deputați în consiliile populare, alți membri ai Sf. Sinod (la Sibiu — Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului).

Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste, publicat recent, reflectă în modul cel mai clar realizările de seamă înscrise de poporul nostru pe parcursul legislației care se încheie ca și obiectivele mărețe proiectate spre a fi înfăptuite pe durata de cinci ani ai noii legislații.

Din cuprinsul său se desprinde constatarea că și în condițiile grele create de criza economică mondială țara noastră a continuat să se dezvolte, obținând însemnate progrese în toate domeniile de activitate.

Prin munca unită a întregului popor s-a ajuns ca în cincinalul 1981—1985 producția industrială să înregistreze un ritm mediu anual de creștere de circa 6 la sută, industria românească realizând în prezent o producție de peste 100 de ori mai mare decît în 1945. În ce privește media producției agricole a anilor 1981—1984, aceasta depășește cu circa 2 milioane de tone cereale media cincinalului anterior, în 1984 obținându-se cea mai mare recoltă de cereale din istoria țării, depășindu-se o tonă pe locuitor. Realizări remarcabile s-au obținut în domeniul investițiilor, precum și în celelalte ramuri ale economiei. O continuă afirmare și înflorire au cunoscut știința, învățămîntul și cultura. S-a înfăptuit neabătut programul de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Distribuția medie urmează să ajungă la sfîrșitul acestui an la circa 3000 de lei față de 2238 lei în 1980, sporind și alte categorii de venituri bazate pe muncă. Totalul locuințelor noi puse la dispoziția oamenilor muncii în acest cincinal urmează să se ridice la 750.000 ceea ce a făcut ca zilnic 500 de familii să se poată muta în case noi.

Pe lângă trecerea în revistă a acestor înfăptuiri, Manifestul conturează în același timp și orizontul limpede și luminos al perioadei următoare, al noii etape care începe odată cu noua legislație și care va fi o etapă de înflorire necontenită a României Socialiste, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Desfășurate în anul împlinirii a două decenii de la inaugurarea noii epoci pe care cu mîndrie patriotică o numim „Epoca Ceaușescu”, alegerile de deputați dobîndesc o semnificație aparte, ele constituind un nou și minunat prilej de exprimare a adeziunii tuturor cetățenilor la politica internă și externă a statului, politică vizînd progresul și fericirea națiunii noastre socialiste, pacea și colaborarea internațională.

Credincioșii și slujitorii Bisericii noastre se vor afla alături, la 17 martie, de toți cetățenii patriei spre a-și împlini cu conștiinciozitate această înaltă îndatorire obștească de a rîndui în organele puterii de stat pe cei mai buni și mai vrednici dintre semenii noștri.

Redacția

40 de ani de la instaurarea primului guvern democratic în România

În noul climat politic inaugurat de insurecția națională antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și după ce masele populare, prin manifestații de mare amploare ca cea din Februarie 1945 de la București, și-au exprimat hotărîrea de a înfăptui transformări cu adevărat revoluționare, la 6 martie 1945 în fruntea țării a fost instaurat un guvern propus de Frontul Național Democrat, cel dintîi guvern revoluționar-democratic din istoria țării noastre. Conducerea acestui guvern a fost încredințată Doctorului Petru Groza, președintele Frontului Plugarilor, eminent om politic însușit de înalte idealuri patriotice și democratice.

Originar din părțile Devei, posedînd o înaltă pregătire juridică, Dr. Petru Groza și-a făcut ucenicia politică în luptele pentru egalitate în drepturi a tuturor naționalităților din cuprinsul fostului imperiu austro-ungar, pentru

înăfăptuirea idealului național al desăvîrșirii unității statului român, ideal împlinit la 1 decembrie 1918. În perioada interbelică, zguduită de lupta clasei muncitoare pentru o viață mai bună și împotriva tendințelor de fascizare a țării el s-a alăturat elementelor progresiste întemeind Frontul Plugarilor care a devenit apoi una din forțele politice care au apărut și promovat idealurile democratice, fapt pentru care guvernul de dictatură militară din anii războiului a poruncit internarea Dr. Petru Groza în lagăr. În anul 1943, aflat în fruntea Frontului Plugarilor, el a fost unul dintre cei dintîi oameni politici care au aderat la Frontul Patriotic Antihitlerist.

Toate aceste calități și acțiuni au îndreptățit desemnarea Docto-

(Continuare în pag. a 3-a)

Diac prof. Aurel Jivi

Portret din culori de cuvinte alese

Omagiu la împlinirea vîrstei de 75 de ani a P. F. Patriarh IUSTIN

Născut la sfîrșitul primului deceniu al secolului nostru, cel care avea să fie al patrulea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, P.F. Iustin Moisescu s-a format și a avut de parcurs de-a lungul celor 75 de ani pe care îi sărbătorim acum, ani de mari bucurii și de mari dureri, bucurii și dureri personale, ca și bucurii și dureri ale Țării, care nu i-au rămas străine. Studii în țară și în străinătate (Atena, Strassbourg), profesorat la Varșovia, la Suceava și la București, două războaie mondiale, în cel dintîi pierzîndu-și tatăl, marea Unire din 1918, dezastrul din 1940, eliberarea din 1944, transformările revoluționare care i-au urmat, au fost frămîntări de mare intensitate, prin care a trecut cu curaj, cu pricepere și speranță, dăltuindu-și un chip interior tot atît de robust și frumos ca și cel dinafară.

Din prima tinerețe pînă în zilele acestea, impresia pe care o face celor care îl cunosc de departe și de aproape, mai de mult sau de ieri, este aceea de om sigur pe sine, care știe ce vrea și ce face, care nu lasă loc înfăptuirii în viața și în activitatea sa. Pare un stejar puternic pe care nimic nu-l poate clinti și care este ceea ce este, pentru că asta trebuia să fie. Nimănu-i trece prin cap să-și imagineze că ar fi putut fi acum altceva decît este. Pare născut Patriarh.

În tot ce întreprinde și în relațiile cu alții se simte de îndată pasiunea exactității, pe care desigur și-a cultivat-o în anii în care exersa cu migală exegeze nou-testamentare. Trimite și azi, din memorie, la texte din toată Scriptura, cu indicarea locurilor precise și a expresiilor originale, grecești. Respinge aproximația și pripeala. Pentru precizarea unui cuvînt sau a unei date, chiar dacă nu e esențială pentru discuție, trimite după cărți și enciclopedii și caută singur în ele, și nu se lasă pînă nu găsește. Știe întotdeauna unde să caute.

Paradoxal, pasiunea exactității și a amănuntului nu-l face totuși să se piardă în lucrurile mici, pierzîndu-le din vedere pe cele mari. Dimpotrivă, trece peste lucrurile mici ca un comandant

care vede armata, nu nasturii de la vestoane. Se orientează după jaloane mari, cu alură de conducător obișnuit să navigheze sigur

satisfacții interioare, cu care nu-i place să fie surprins. Floarea discreției și delicatetea cu care își administrează bucuriile, sînt la

de sine și de drumul pe care merge. Inspiră acest sentiment și tuturor celor din jurul său. Întotdeauna știe mai multe lucruri decît ai crede și decît arată.

Nu e ispitit de orgolii mărunte, de cele mai multe ori oferindu-și, cu superioară discreție, mai ales

Dinsul semne ale unei purități asemănătoare albului imaculat al îngerștilor straie patriarhale. Îi repugnă tot ceea ce e zgomotos,

(Continuare în pag. a 2-a)

ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

Prea Fericitul Părinte Patriarh IUSTIN la 75 de ani

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin împlinește, în acest an, binecuvîntată vîrstă de 75 ani.

Făcînd amintire despre împlinirea celor 75 ani ai Prea Fericirii Sale exprimăm nu numai bucuria numărului anilor ci, mai ales, bucuria și recunoștința multor vrednici și daruri cu care Dumnezeu a încununat viața Prea Fericirii Sale. Numărul anilor nu dă valoare omului, ci numărul faptelor bune, care le săvîrșim în cursul acestor ani, după cum spunea Sfințul Grigore de Nazianz: „*Lucrul cel mai divin pe care îl are omul este de a face bine*”.

Ceea ce formează trăsătura fundamentală a personalității Prea Fericirii Sale este tocmai această dorință de a face mereu binele, de a-și pune viața în slujba Bisericii, și Neamului, a credincioșilor și a tuturor oamenilor. Nu a socotit bucurie mai mare decît aceea de a face binele, de a împlini voia lui Dumnezeu în mijlocul semenilor săi, de-a ajuta pe oameni să se realizeze să fie ei

înșiși împlinitori ai binelui, adevărului și iubirii de Dumnezeu și de oameni.

„Dragostea de adevăr, de muncă și de dreptate” au fost coordonate ale vieții și activității Sale, pe toate treptele demnității pe care le-a împlinit cu exemplară vrednicie.

Datorită aleselor sale calități, a unei munci neîntrerupte, pusă în slujba marilor idealuri ale neamului său, precum și datorită spiritului său clarvăzător și înțelept, urcușul vieții sale a mers din treaptă în treaptă spre noi și mari demnități de mare răspundere. În fiecare din acestea s-a dovedit o personalitate puternică, cu o capacitate deosebită de cuprindere și înțelegere a realităților noi din viața popoarelor și a misiunii pe care o are Biserica în mijlocul acestei societăți.

A făcut studii de teologie în țară și străinătate (Atena și Strassbourg), în vremea cărora s-a remarcat prin pătrunderea și valorificarea tezaurului de învățatu-

ră a Sfintei Scripturi și Tradiții și pe care le-a făcut cunoscute prin lucrări de mare valoare teologică. Lucrările de teologie patristică, neo-testamentară și misionară sînt lucrări de referință de care nu se poate dispensa un teolog. „Evagrie Ponticul”, „Activitatea Apostolului Pavel în Atena” (teză de doctorat), Sfînta Scriptură și interpretarea ei în opera Sfințului Ioan Hrisostom, Parabolele Mîntuitorului și Ierarchia bisericească în epoca apostolică, precum și alte studii publicate în revistele teologice din țară și străinătate, îl dovedesc ca pe un teolog consacrat, un exeget de prestigiu, un profesor care timp de 20 de ani, a împărtășit la institutele teologice din Cernăuți, Varșovia, Iași, Suceava și București învățătura cea dreaptă a Bisericii unor serii întregi de studenți.

(Continuare în pag. a 2-a)

† VASILE
Episcopul Oradiei

MAMA (OMAGIU ÎNCHINAT TUTUROR MAMELOR, DE ZIUA FEMEII)

Dintre toate vocabulele cuprinse-n nenumăratele limbi de pe glob, substantivul înzestrat cu cea mai mare încălzire afectivă, capabil să declanșeze emoții și sentimente răscolitoare, este cuvântul „Mamă”, legat inextricabil de însăși existența vieții noastre pe Pământ. E cuvântul așezat la temelile vieții, cu care începe miracolul comunicării articulate între oameni.

L-am cunoscut și l-am rostit în ambianța și vraja atmosferei materne, când mă alintam pe brațele Mamei ce mă legăna sub seninul ochilor mari și frumoși care mi-au ocrotit începuturile.

Brațele ei mlădioase și ocrotitoare m-au legănat și m-au strins cu dragoste la piept lângă inima ei generoasă și caldă.

Minile harnice și grijulii m-au alintat și m-au mângâiat, m-au hrănit și m-au apărat de primejdii când eram mic și fără putere.

Îi simteam dragostea când mă ridică spre gura sa îmbujorată și înflorită de zîmbet. Îmi îngropam fața-n obrazul catifelat și simțeam iubirea fierbinte cu care mă-nlăntuia întreaga ei ființă.

Numai cine are privilegiul de-a dăruia viața poate iubi cu atîta putere viața... această magică putere o citeam în ochii ei aprinși

și strălucitori, în incandescența cărora se concentra toată bucuria vieții ce o aprinsese în mine din flacăra vieții ei.

Ochii aceia calzi și senini, sub cupola cărora am primit puterea de a rosti marele cuvânt MAMA, m-au învăluit și m-au călăuzit cu dulceața luminii lor pe toate cărările vieții. Sint ochii mamei, pe care i-am luat de-apururi în suflet și-i port de-atunci ca pe un talisman prețios și nepieritor.

Sub pleoapele lor se află lacrima bucuriei primilor pași făcuți spre brațele ei întinse spre mine.

În strălucirea dragostei lor se răsfață farmecul zilelor de aur ale copilăriei mele.

Lumina ochilor ei m-a călăuzit pe drumul învățării și-n ea s-a topit lacrima durerii când am fost prins în viltărea periculoasă a războiului crud.

Cu strălucirea bucuriei lor m-am înțeles când mi-am durat cămin între oamenii cetății, și am simțit binecuvîntarea luminii lor peste casa în care trăiesc.

Și-acum, când am trecut în după-amiază vieții mă revigorez și mă purific în razele ochilor Mamei, care mă-ntîmpină-n prag și mă petrec în lungul uliței ori de cite ori vin s-o văd în sat, s-o îmbrățișez și să-i ascult cu-

vintul șoptit printre lacrimi.

O, cit de plăcut, de vrăjit și învăluitor îi era glasul când îmi cînta s-adorm pe-nserat în leagănul moale de sub ochii ei tutelari și cumînți!

Îmbrăcate-n vocea sa duioasă și dulce poveștile prindeau viață aievea și mă purtau în lumea strălucită de basm și legendă...

Acum, atmosfera de basm și legendă s-a spulberat în vârtejul vremii trecute.

Anii care s-au petrecut peste ființa firavă a Mamei și-au înscris urmele pe chipul blajin și duios.

Brațele-i sint imputinate și slabe, palmele bătătorite și aspre, iar obrazul e împodobit cu riduri fine brodate de multimea anilor scurși.

Numai ochii i-au rămas ne-schimbați: fascinante mărgăritare, oglinzi miraculoase în care mi se reflectă viața cu toate etapele ei.

Ochii mamei îi simt și acum. Ei mă privesc din toate unghiurile zării țării mele. Sub lumina lor binefăcătoare urzesc slovă de slovă în haina umilului meu cuvînt, pe care l-i închin cu toată iubirea și recunoștința mea.

Acești ochi, care mi-au vegheat devenirea și ființa, îi sărut cu toată dragostea, și îi sărut Mamei, cu respect și recunoștință minile bătătorite și aspre de muncă, și obrazul brăzdat de trecerea anilor, îl sărut cu iubirea și venerația ce i se cuvin.

Gheorghe S. Grăniceri

Portret din culori de cuvinte alese

(Continuare din pag. 1)

teatral, căutat, tipător. Inadecvatiile estetice îi supără ochiul pretențios și spiritul obișnuit să citească, prețios, nuanțele. Aceasta nu-l izolează însă și nu-l depărtează de cei care nu știu nimic nici de estetică, nici de nuanțe. La oamenii așa cum sint și se apleacă spre nevoile lor cu interese neașteptate. Neașteptat, pentru că pare distant, dar se descoperă apropiat și cald. Mai aspru e cu cei care se pretind a fi, ceea ce nu dovedesc a fi. Dar și acesta e mai mult un exercițiu interior, în forul în care își rînduiește ierarhia valorilor. Se străduiește să fie Părinte cu toți.

Cînd te-ai așteptat să fie mai nereceptiv, socotindu-ți problema neimportantă, tocmai atunci e mai atent. Știe că durerea fiecăruia e importantă. Cînd te aștepti să pedepsească, și cînd există motive de pedeapsă, deodată se deschide în El un resort de adînc înțelegere și de compătimire omească. Și iartă. Și chiar atunci cînd n-are încotro și trebuie să aprobe o pedeapsă cerută de canoane și de canoniști, niciodată nu pronunță sentințe definitive și pe viață. Lasă porțile de îndreptare și de reabilitare. E intratabil însă atunci cînd i se propune să se ignore legislația bisericească și canoanele. Să fie indulcite, dacă e posibil, da, dar să fie călcate, în nici un caz! Rînduiala bisericească trebuie păstrată cu sfințenie.

Își apără colaboratorii, deși e ca un părinte care știe că nu e pedagogic să-ți răsfeți copiii. Dar să nu se atingă cineva de ei. Pe cei slabi îi ocrotește. Pe ceilalți îi pune la lucru și îi urmărește cu exigență, chiar și atunci cînd pare că-i ignoră. Nu lasă nici un lucru la jumătate. Un lucru neizbutit azi, trebuie izbutit mâine. Un plan de construcții cu lipsuri astăzi, își va găsi miine soluția. Nu-l izbuteste unul, va fi dat altuia. Să nu ne grăbim! Să nu ne mulțumim cu prima soluție care ni se prezintă. Nu lasă din mînă o idee pe care a apucat a și-o contura. O urmărește cu o perseverență demnă de statura lui majestuoasă neobișnuită cu eșecul, cu pierderea. Ceea ce și-a propus trebuie să realizeze, pentru că întotdeauna ceea ce-și propune e bine gândit și are în mintea Sa justificări absolute.

Așa îl știu cei care i-au fost elevi — și aproape tot clerul din țară ajuns la a doua vîrstă, a trecut prin minile sale — și așa l-am cunoscut toți, fie la cirna Mitropoliei Ardealului, fie la cea a Moldovei și Sucevei, fie la cirna Bisericii Ortodoxe Române, începînd din 1977. În anul viitor, 1986, va trebui să-l sărbătorim din nou, căci va implini 30 de ani de arhierie, o îndelungă slujire a Bisericii, timp în care a fost, chiar și cînd nu era Patriarh, deschizător de drumuri în orientarea Bisericii, atît în viața internă, cît și în relațiile internaționale bisericești. Se poate spune, fără exagerare, că P.F. Sa a fost arhitectul acestor noi orientări.

Să ne aducem aminte că a fost printre fondatorii Conferinței Bisericii Europene și membru în conducerea ei pînă la urcarea pe tronul patriarhal, cînd s-a retras pentru a lăsa locul altora.

Să ne aducem aminte că a fost conducătorul delegației care a hotărît intrarea Bisericii noastre în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, în 1961, la Adunarea Generală de la New Delhi și că, de atunci și pînă în 1977 a fost mereu ales în Comitetul central al acestei organizații ecumenice mondiale.

Să ne aducem aminte că a fost printre membrii fondatori ai Conferinței Creștine pentru Pace și militant pînă azi pentru pace și înfrățire între oameni și popoare.

Mulți vor fi uitat de numeroasele sale călătorii în străinătate,

cînd țara trecea prin necazuri mari ca cele provocate de inundații, cutremur. Să nu uităm toate acestea.

Să nu uităm nici numeroasele sale călătorii către românii stabiliți peste hotare, pînă departe în America și în alte continente, păstrînd cu ei legături sfinte, bazate pe dragoste și încredere. Astăzi înșirăm numărul mare de parohii misionare, dar tînăra generație trebuie să știe că P.F. Sa este initiatorul înființării lor, pe vremea cînd a vorbi despre activitatea externă a Bisericii Ortodoxe Române, însemna a vorbi de activitatea mitropolitului Moldovei și Sucevei, Iustin Moisescu. Relațiile noastre externe bisericești sint și azi pe un bun făgaș, sint relații de prietenie și colaborare, dar ele au fost puse pe făgaș de Prea Fericirea Sa.

Se cade să ne amintim de toate acestea, acum, la această aniversare a frumoasei vîrste de 75 de ani. Cei vechi scoteau că numărul anilor descoperă cît de mult te iubește Dumnezeu! Cu împlinirea vîrstei de 75 de ani ne aflăm însă doar la o etapă care, pe Prea Fericirea Sa, îl găsește în plină vigoare și sănătate, om al acțiunii și al speranței. Bisericii noastre în împlinirea misiunii ei mîntuitoare și a îndatoririlor ei patriotice.

A venit la București de la Iași, după 20 de ani de păstorire a unei Eparhii mari, cu preoți mulți, cu biserici numeroase, și cu minunatele și neîntrecutele mănăstiri — monumente istorice și de artă ale Țării. Cine le-a văzut înainte de 1957 și le vede azi, le găsește înnoite, readuse la frumusețea cea dintîi, în care le-au ctitorit voievozii, vîlădicii și poporul credincios din trecutul nostru. Ani de-a rîndul, mitropolitul Iustin Moisescu s-a consacrat acestei opere de restaurare, unice în istoria noastră, rectitorindu-le.

A venit la București cu reputație de arhitect și de constructor. E gata să-și reia pasiunea și aici, punînd piatră de gînd peste piatră de gînd, și e sigur că nu-și va da răgaz, pînă cînd ceea ce a imaginat nu va căpăta contururi materiale și pînă nu-și va vedea planurile realizate. Perseverent, precum s-a dovedit în toate, fără îndoială va izbuti, pentru că gîndul e dintre cele mai scumpe inimii sale de fost profesor de teologie și de mare ecumenist al vremii. De altfel, învățămîntul și dotarea lui cu instrumente adecvate de lucru, i-a fost permanent una din preocupările prioritare. Pentru studenții a inițiat colecțiile de traduceri din Sfinții Părinți, pe care generații întregi pînă acum trebuiau să-i citească numai în limbi străine, atîta cît puteau să-i citească! Pentru marea majoritate rămîneau inaccesibili. Învătau despre Sfinții Părinți, dar nu intrau niciodată în operele lor propriu-zise. Și s-a văzut că teologie n-au putut face, decît aceia care s-au putut adăpa din acest izvor autentic și autorizat al Ortodoxiei. Așa și-a scris și Prea Fericirea Sa opera teologică avînd, ca puținii alții, acces direct la surse, în limba originală, desăvîrșindu-și studiile teologice, pînă la titlul suprem, în aceea Atenă în care a predicat Sf. Pavel, și au studiat Sfinții Ioan Gură de Aur și Vasile cel Mare.

În limbajul biblic există o expresie: „Nu sint graiuri nici cuvinte.” Se potrivește s-o folosim astăzi: Nu sint graiuri nici cuvinte care să poată înmănușea toate laturile personalității și activității P.F. Patriarh Iustin. Am ales doar cîteva din ele, menite să-i măsoare cît de cît chipul uriaș, această întocmire armonioasă de bărbat bisericesc din fruntea Bisericii Ortodoxe Române.

Folosind culori din cuvinte alese, am schițat acest portret provizoriu, portret de popas, la 75 de ani, în timp ce Prea Fericirea Sa trece mai departe cu inima și cu gîndul tînăr, încărcat de planuri și speranțe, spre noi împliniri și desăvîrșiri, spre alți mulți și fericiti ani, pe care l-i dorim din inimă în slujba Bisericii noastre strămoșești și a Patriei.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin la 75 de ani

(Continuare din pag. 1)

Datorită pregătirii sale teologice, a înțelegerii misiunii Bisericii în viața poporului nostru, Colegiul Electoral Bisericesc l-a ales în scaunul de mitropolit al Ardealului, rămas vacant prin moartea mitropolitului Nicolae Bălan (1956).

Un an mai tîrziu, în 1957, este ales cu mare entuziasm ca Mitropolit al Moldovei, iar în anul 1977, prin trecerea la cele vesnice a Patriarhului Justinian, este ales ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În fiecare din aceste demnități, fie că a stat mai puțin timp, ca de pildă la Sibiu, fie mai mult, la Iași unde arhiepiscopul ca Mitropolit a cuprins o perioadă de mai bine de 20 ani, și în sfîrșit, ca Patriarh, Prea Fericirea Sa a fost și rămîne un arhiepiscop cu o mare putere de pătrundere și înțelegere a misiunii Bisericii în lume, un arhiepiscop cu o mare dragoste de Biserică și de Neam, un părinte care este mereu atent, povățitor al fiilor săi sufletești, un gospodar, un apărător al dreptei credințe, păzitor al datinilor și tradițiilor, vestitor și apărător al păcii, ecumenist de mare prestigiu care a făcut cunoscută comorile și valențele Ortodoxiei românești, un ierarh cu simțul realității și cu o viziune clară a îndatoririlor pe care le au slujitorii Bisericii.

Dragostea de Dumnezeu și de oameni, spiritul de răspundere în fața lui Dumnezeu și a istoriei face ca Prea Fericirea Sa, să vegheze neîncetat la cirna corabiei Bisericii, ca ea să poată conduce neabătut pe fiii ei la limanul mîntuirii.

Nu este ușor să faci o sinteză a activității Prea Fericitului Patriarh Iustin. Activitatea Sa multiplă, densă și plină de roade este ca ramurile unui pom din care se hrănesc mulți. În însăși viața sa, Patriarhul țării a făcut o sinteză între preocupările de ordin teoretic și practic, între îndatoririle pentru binele vremelnic și cel veșnic al credincioșilor, între iubirea de Biserică și Patrie, între rugăciune și contemplație pe de o parte și între o viață activă. A fost și rămîne un cîrmaci realist care nu pierde din vedere niciodată tînta din urmă a vieții: mîntuirea sufletului.

Nu este activitate care solicite prezența Bisericii în care Întîistătătorul ei să nu fie prezent cu cuvîntul, cu sful și cu pilda.

Este îndeobște cunoscut că în problema de căpetenie a zilelor noastre, în problema păcii, a în-

lăturării unui nou război care ar echivala cu distrugerea omenirii, Biserica Ortodoxă Română, îndrumată permanent de Prea Fericirea Sa, se află în rîndul celor care vestesc și apără pacea. Ea exprimă necontenit voința de pace și bunăînțelegere a poporului nostru, vocația lui pentru pace. Ea exprimă însăși esența învățăturii creștine potrivit căreia pacea este în însăși inima creștinismului.

În numeroase rînduri Patriarhul țării a arătat imperativul păcii pentru omenire, necesitatea și roadele ei, feluritele dimensiuni ale păcii care se conjugă unele cu altele și faptul că nu poți vorbi despre un fel al păcii, nesocotindu-le pe celelalte sau desprinzindu-le din legătura lor firească cu iubirea și cu dreptatea.

Aproape că nu a fost prilej în care Prea Fericirea Sa să nu accentueze, să nu pună la inima credincioșilor români din țară și de peste hotare, să nu afirme hotărît în întîlnirile internaționale nevoia de pace, de colaborare, de înlăturare a nedreptăților și de instaurare a unei lumi a păcii și a bune înțelegeri. Pastoralele Prea Fericirii Sale sint nelipsite de îndemnuri irenice, de lămuriri pe bază de Scriptură și Tradiție a „bunului suprem pe care îl reprezintă pacea”.

Oricine urmărește viața și activitatea Patriarhului Iustin poate constata cu ușurință legătura constantă pe care înalțul ierarh o face între Biserică și Patrie, între datoria de a le iubi și slui deopotrivă.

„Urmînd pilda strămoșilor noștri, spune într-o împrejurare, care îngemănan credința cu dragostea de glia românească, rugăciunea cu munca și drepturile firești cu datoriile obștești, ne vom strădui și noi, potrivit cu nevoile vremurilor de acum să ne facem părtași la opera de zidire a României Socialiste, la zidirea României fericite”.

Despre istoria zbuciumată a poporului nostru, despre eroismul înaintașilor și hărnicia celor de azi, despre tezaurul tradițiilor spirituale și materiale, despre ospitalitatea și omenia poporului român, despre adîncă și statornica lui evlavie, precum și „despre strădaniile necontenite pentru o viață mai bună, mai frumoasă și mai îmbelsugată”, Prea Fericirea Sa vorbește cu adîncă simțire și prețuire în toate ocaziile. Ele reflectă adîncul și entuziasmul său patriotism.

„Conștiința Ortodoxiei noastre este contopită cu conștiința noastră națională. De aceea sintem slujitori convinși ai Patriei noastre atît de scumpă pentru noi,

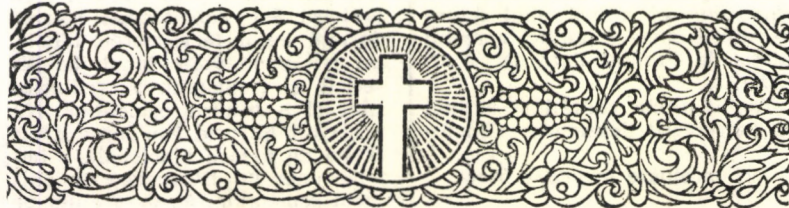
după cum sintem slujitori convinși ai Bisericii noastre Ortodoxe, de la sinul căreia nu ne vom dezlipi niciodată”.

Una din contribuțiile de seamă ale Prea Fericirii Sale în istoria Bisericii Ortodoxe Române contemporane este fără îndoială prestigiul care l-a cîștigat Biserica noastră în mișcarea ecumenică. Din anul 1961 de la Adunarea Generală de la New-Delhi Biserica Ortodoxă Română a intrat în rîndul Bisericilor membre ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Pînă la alegerea ca Patriarh, Prea Fericirea Sa a reprezentat în acest for eclesiar Biserica noastră cu mult prestigiu, fiind ales în organisme de conducere ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Pe lângă multele realizări gospodărești care atestă simțul real și practic al Prea Fericirii Sale, ne gîndim la construcțiile de la centrul Mitropoliei Moldovei, la restaurarea mănăstirilor, a bisericilor, la înzestrarea protopopiatelor cu sedii corespunzătoare, Prea Fericirea Sa nu a lăsat neglijată continuarea opereii spirituale și culturale a Bisericii. Sub directa îndrumare a Prea Fericirii Sale au apărut la Iași cărți de învățtură și istorie bisericească, s-au editat opere de mare valoare care vor grăi peste timpuri despre comorile ortodoxiei românești.

Dar ceea ce va constitui opera de mare preț care se leagă de activitatea Prea Fericirii Sale ca Patriarh este, între altele, fără îndoială traducerea în grai românesc a operelor Sfinților Părinți. Este o lucrare de mult așteptată, aceea de a avea la îndemînă toți doritorii de a cunoaște adevărurile credinței, aceste opere care sint „izvoare originale și autentice ale creștinismului”.

Ierarhi, clerici și credincioși luăm parte cu aleasă simțire la acest eveniment din viața Prea Fericirii Sale, care este un eveniment al întregii Bisericii Ortodoxe Române și rugăm pe Dumnezeu să dăruiască Prea Fericirii Sale alți mulți, cu sănătate spre a duce nava Bisericii noastre la limanul cel mult dorit al mîntuirii vremelnice și veșnice a credincioșilor ei.

Sfântul Vasile cel Mare: Cuvînt despre post

Iată ne-a sosit vremea postului și a curăției, nu numai a depărtării de bucate, ci și a curățirii de păcate. Deci izbăvind-ne de tot păcatul, să postim cu ostidie, bine știind că postul poate întoarce iarăși pe om spre Dumnezeu. Căci lege sfântă e cea pe care ne-o vestește postul prin glasul apăsător al proorocilor și al apostolilor. Și ea cheamă nu numai pe bărbați și pe bătrîni, ci și pe femei și pe copii, unora înnoindu-ne tinerețele iar altora schimbîndu-ne firea în faptă bună bărbătească. „În Hristos Iisus nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici slobod, nu mai este parte bărbătească și nici parte femeiască” (Gal. 3, 28). În schimb de vom posti cu sfințenie, atunci daruri de biruință se făgăduiesc celor ce se nevoiesc și anume împărăția cerurilor, cunună netrecătoare și viață veșnică, după cum ne spune fericitul prooroc Ioil atunci cînd zice „gătiți postiri sfinte, prăznuiți sărbătoarea cea pentru toți! Adunați poporul, vestiți o adunare sfântă, strîngeți laolaltă pe bătrîni, aduceți copiii și pruncii care sug la sîni; să iasă mirele din cămara lui și mireasa din iatacul ei. Între tindă și altar să plîngă preoții, slujitorii Domnului” (Ioil 2, 15—17). Că sfînt este chipul postului care se aduce Domnului cu sfințenie!

Așadar proorocul pe toți ne cheamă la luptă și deosebirea este mare atît în ce privește puterea, cît și vîrsta, după cum grăiește Pavel Apostolul: „Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a singelui, ci împotriva domniilor, împotriva stăpî-

nirilor, împotriva stăpîniilor întinericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății” (Efes. 6, 12). Că de va avea cineva să lupte împotriva unor vrăjmași văzuți, să zicem că poate fi va birui dacă va fi în puteri; iar dacă va fi neputincios, cine știe dacă cu anevoie va scăpa. În schimb, dacă va trebui să lupte împotriva unor vrăjmași nevăzuți, spuneți-mi ce va face dacă nu va chema pe Dumnezeu întru-ajutor? Că de se întâmplă să-l cuprindă somnul, aceia priveghează; iar dacă va încerca să se ascundă, aceia se vor năpusti asupra lui chiar și acolo înăuntru. Cumplit este vrăjmașul diavol! Multe meșteșuguri iscodește ca să te piardă: așa, odată iubirea de argint, alteori desfrînarea, beția, desfătarea ori slava deșartă. Ba, te gîndește chiar și cînd dormi, căci nici de la legile somnului nu se dă îndărăt. Deci ce vei face cînd te gîndești că ai de luptat cu atît de mulți vrăjmași? Să-ti sapi groapă adîncă și să te ascunzi în ea? Dar el va sări și peste ea!

— Oare să sapi înainte șant? — Dar și peste acesta va trece. Atunci cum trebuie să ne luptăm împotriva lor? Și cum să facem față la atîta vrăjmașie, mai ales că nici nu poți vedea împotriva cui trebuie să lupti?

Eu cred că în astfel de cazuri de cel mai mare ajutor ne sînt postul și rugăciunea. Și într-adevăr, acești vicleni diavoli, care ne vrăjmașesc mai cumplit chiar și decît dușmanii văzuți, pot fi biruiți numai prin rugăciune și post, după cum i-a învățat pe ucenici însuși Domnul atunci cînd

a vindecat pe lunatic și cînd a zis: „acest neam de demoni nu iese decît numai cu rugăciune și cu post” (Matei 17, 21).

Drept aceea de mare folos este oamenilor postul pentru că, iată, e în stare să întoarcă din nou fața omului spre Domnul. Căci știm că fusese propovăduită pieirea cetății Ninive în decurs de trei zile dacă locuitorii ei nu se vor întoarce spre Domnul. Or, istoria sfîntă ne spune că întoarcerea ninivitenilor către Dumnezeu a înlăturat pieirea lor, arătîndu-ne și nouă prin aceasta că dacă ne întoarcem spre Dumnezeu cu părere de rău putem birui chiar frica de moarte. Așa și-au cerut iertare și ninivitenii pentru păcatele lor, căci din clipa în care au luat la cunoștință vestea pieririi orașului lor, toți ninivitenii s-au pocăit cu părere de rău biruind frica morții prin rugăciune și post și dobîndindu-și astfel iertarea.

Tot prin post a pogorit și Moise Legea din cer imblinzind pe Dumnezeu prin post pentru că iudeii s-au pîngărit între timp închinîndu-se vitelului celui de aur.

Prin post a primit și Ilie pîinea din cer, luptîndu-se cu arma postirii, și anume post de bucate, dar și depărtare de păcate.

Că de postește gura, dar miinile se lăcomesc spre bucate străine, atunci îndată vei auzi cuvîntul Domnului „nu știți voi postul care îmi place?” (Is. 58, 6). Iar dacă te depărtezi de bucate, în schimb ocărăști pe fratele tău, vei auzi alt cuvînt al Domnului „nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură” (Matei 15, 11).

Deci curate să fie și pîntecele de bucate și mintea de păcate. Unite să fie cele dinlăuntru cu cele de afară. Nici trupul să nu se îngreuneze cu bucate, dar nici sufletul să nu se spurce cu răutate, pentru că numai în chipul acesta Dumnezeu tuturor ne poate face vrednici de împărăția cerurilor, întru Hristos Iisus Domnul nostru, căruia slava și stăpînirea fie în vecii vecilor, Amin.

In rom. de pr. prof. T. Bodogae

Un luptător din Zarand: protopopul VASILE DAMIAN

S-au împlinit în ianuarie optzeci de ani de cînd, în Țara Zarandului, pe meleagurile acestea care păstrează amintirea unor mari zbuciumări și jertfe, precum și ale unor necurmte strădăni pentru emancipare națională și eliberare socială a avut loc, în zilele de 26—27 ianuarie 1905 alegerea de deputat în dieta de la Budapesta a protopopului Vasile Damian.

Faptul are o însemnătate care nu poate fi trecută cu vederea: el marchează ieșirea din pasivitate a ramurii transilvane a Partidului Național Român.

Luînd ființă în 1869, Partidul Național Român avea două fracțiuni: cea bănățeană, a cărei ședință de constituire a avut loc în 26 ianuarie/7 februarie la Timișoara, desemnîndu-și conducătorul în persoana lui Al. Mocsony și imprimîndu-și de la început un caracter militant și cea transilvană, constituită în conferința de la Miercurea din 23—24 februarie/7—8 martie sub conducerea lui Ilie Măcelaru, avînd un caracter pasiv.

Partidul Național Român a izvorit din necesitățile impuse de condițiile în care trăia poporul român din Transilvania în timpul dualismului austro-ungar.

După o perioadă relativ liberă între 1860—1867, încep să fie luate măsuri aspre împotriva românilor, dar și a celorlalte naționalități înglobate în imperiu.

Prin legea învățămîntului (legea 33), prin legea naționalităților (legea 44), prin desființarea comitatelor cu administrație românească — printre care și Zarandul în 1876 — se tindea spre deznaționalizare. Urmău să fie recunoscute o singură națiune (cea maghiară) și o singură limbă oficială (limba maghiară).

Era firească și îndreptățită reacția împotriva acestei realități, care se afirma din zi în zi mai puternic.

Inconjurați de unele evenimente ce se petrec în vechea țară (războiul pentru independență din 1877), stimulăți de apariția unor reviste care propagau mișcarea de emancipare de sub jug străin, cum era bunăoară „Tribuna” de la Sibiu de sub conducerea lui Slavici și Coșbuc, luînd cunoștință de Memorandum înaintat Curții din Viena, document în care se afirmă hotărîrea românilor de a se opune deznaționalizării, transilvănenii pornesc la luptă care avea să ducă, în final, la împlinirea marelui act de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918: unitatea națională.

Zărăndenii se încadrează cu entuziasm în această luptă.

Fruntașii români adunați la Sibiu în 10 ianuarie 1905 sînt de părere să fie ales în dieta țării vrednicul protopop de la Brad, Vasile Damian.

Alegătorii și-au primit candidatul care mergea printre ei să le expună programul său „cu brațele deschise și cu inima caldă”.

De altfel, fiind în fruntea tuturor mișcărilor culturale, bisericești, școlare, economice, iar acum definindu-și și un crez politic, el întru chipa aspirațiile unui popor care se zbătea să-și făurească un viitor mai bun.

Integritatea lui morală și presanța ținutei sale cucereau pe cei ce l-au cunoscut.

Socotindu-l figură reprezentativă, prof. Ștefan Gherman, într-un articol din „Zarandul”, an II (1939), nr. 16 îl înfățișează astfel: „Statură înaltă, fizic plăcut și bine legat, mers bărbătesc, ținută majestoasă, iată ce-l făcea impozant”.

Era un luptător cu un crez cinstit, sincer, de care nu s-a lepădat nici în cele mai grele clipe ale vieții lui, fiind oricînd gata de jertfă. De aceea a fost stimat și venerat.

O broșură intitulată „Alegerea protopopului Vasile Damian de deputat dietal la Baia de Criș în 26 și 27 ianuarie 1905” tipărită fără nume de autor în „Tipografia nouă” din Orăștie în 1905 descrie tot mersul acestei alegeri ieșite din comun prin dirzenia, hotărîrea, demnitatea alegătorilor veniți din toate satele circumscripției electorale. Oricît au fost

de grele condițiile în care i-au ținut oamenii stăpînirii (în frig și interzicîndu-le să-și facă foc), oricît de mari momelile cu arginți și oricît de aspre răstellele președinților, românii în frunte cu preoții și cu bătrîni satelor declarau bărbătește că votează cu Vasile Damian.

Rămîne în umbră, cu voturi mult mai puține, contracandidatul Hollaki.

Cînd s-a anunțat rezultatul, noul ales a vorbit mulțimii scurt, sobru, promițînd că va stăruia să se facă în dietă legi ca toți cetățenii, să fie mulțumiți.

Primirea ce i s-a făcut la întoarcerea în Brad echivala cu o apoteoză.

La alte alegeri care au urmat „nici n-a mai cutezat cineva să pășească față de Domnia Sa” ni se spune în „Foaia interesantă” din Oradea (an I, nr. 35, p. 137).

La alegeri în 1910 găsim transpus în versuri entuziasmul pentru deputatul îndrăgît „Căci candidatul chemat în lume / Ca un apostol al neamului / E Dămianul cu falnic nume / Vechi deputatul Zarandului” („Ecouri și legenda fericirii” de Petru Irhaș, Arad, Concordia, 1914).

În viața parlamentară, luînd contact cu deputații celorlalte naționalități, s-a angajat în lupta de desființare a imperiului. Toate eforturile se făceau acum pentru apărarea națiunii, a limbii și credinței strămoșești și se extindeau apoi, în perspectiva viitorului, la ideea unirii tuturor românilor.

Pornind de la ideea că un neam nu poate fi luminat decît printr-o cultură națională în limba maternă, Vasile Damian lupta împotriva tendinței de deznaționalizare promovată de oligarhia maghiară reacionară.

Problema aceasta a perpetuării și dăinuirii noastre prin limbă — precum odinioară prin credință — a fost expusă pe larg într-o cuvîntare ținută la Hateg în 1914, publicată în „Biblioteca populară a Partidului Național din Transilvania și Ungaria” și reluată tot într-o cuvîntare la Buteeni, unde se ridică și împotriva statului intermaghiar preconizat de Tisza.

Trecînd la revendicările noastre naționale înșiră nelegiuirile ce ni se fac mereu în școală, la judecătorie, pe teren economic și cultural.

El are mare încredere în capacitatea de jertfă a românilor, în voința lor de neînfrînt, în tăria și unirea lor în luptă.

Pentru a ușura ridicarea prin cultură îndeamnă pe intelectuali români să învețe poporul, să-l îndrumeze spre îmbrățișarea de meșteșuguri, să înființeze reuniuni și tovarășii sătești și să-i dea conștiința drepturilor sale.

Iar în 1914, cînd prin legea școlară se urmărește desființarea naționalităților, cărora li se nimicește școlile și li se scoate limba națională din instrucție, Vasile Damian afirmă categoric că ni s-a luat prea mult pînă acum. A venit vremea să nu mai renunțăm la nici un drept ce ni se cuvine. Deci sub nici o formă nu putem renunța la limbă și la ființa noastră națională. „Nu ne-am născut noi pentru acest servilism rusinos, astfel de sălbiciuni păcătoase nu are poporul român”.

Această atitudine de curaj și de mare demnitate a luat-o în cuvîntul rostit în dietă în ședința din 19 martie, privind „Chestia română”. Tot atunci a respîns și acuzația de șovinism ce se aducea românilor pentru a-i priva de anumite libertăți acordate prin lege, arătînd cu exemple adînc grăitoare că dimpotrivă, claselor conducătoare li s-ar putea aduce asemenea învinuiri.

Așa după cum a promis în 1905, Vasile Damian a luptat cu răbdare și consecvență pentru drepturile obiditului său popor, pentru moții lui, din mijlocul cărora s-a ridicat, a luptat ani în șir, pînă în 1918, cînd românii din Ardeal au trăit bucuria unirii cu vechea Românie, bucurie la care a participat și el, reprezentînd Zarandul în marea adunare națională de la Alba Iulia.

Barbu Roventza

40 de ani de la instaurarea...

(Continuare din pag. 1)

rului Petru Groza ca președinte al primului guvern revoluționar-democratic al României.

La numai cîteva zile după instaurarea sa noul guvern a reînscadrat în hotarele țării teritoriul Ardealului de nord care fusese desprins prin Dictatul de la Viena.

În timpul aceleiași luni guvernul a legiferat un act de dreptate care își aștepta de multă vreme împlinirea: reforma agrară a cărei realizare începuse deja din toamna anului precedent. De acel act de dreptate au beneficiat 917.777 țărani fără pămînt sau cu pămînt puțin cărora le-au fost împărțite 1.109.562 ha, prioritate avînd ostașii care au luptat pe frontul antihitlerist. Reforma agrară s-a împlinit fără vreă discriminare națională, ea contribuînd astfel la consolidarea unității tuturor oamenilor muncii.

În fața guvernului Dr. Petru Groza s-au aflat numeroase sarcini decurgînd din situația economice țării la sfîrșitul războiului. Măsurile întreprinse priveau refacerea unităților economice avariate de război și aprovizionarea corespunzătoare a populației.

Noul guvern a luat cele dintîi măsuri pentru trecerea la revoluția socialistă. Un prim pas în această direcție l-a constituit etatizarea, în 1946, a Băncii Naționale a României a cărei capital a fost trecut în proprietatea statului, în slujba progresului general al țării. În strînsă legătură cu această măsură a fost reorganizarea, în cuprinsul anului următor, a Ministerului Economiei Naționale cu scopul de a supraveghea și controla producția și circulația mărfurilor, repartitia materiilor prime și a creditelor. Situația economică și financiară a țării a fost îmbunătățită prin stabilizarea monetară din 15 august

1947 prin care s-a lichidat inflația și a fost consolidată independența economică și politică a țării.

Pe plan extern, la Conferința de pace de la Paris din 1946 noul guvern român a apărut interesele naționale ale României arătînd transformări-le democratice împlinite la noi precum și dorința țării de a-și aduce contribuția la crearea unui climat de pace și colaborare internațională. Tratatul de pace semnat în februarie 1947, deși nu recunoștea României situația de stat cobeligerant în războiul antihitlerist, statornică pentru țara noastră situația de stat independent, egal în drepturi cu celelalte state ale lumii și anula Dictatul de la Viena. În acest context, pînă la sfîrșitul anului 1947 România a stabilit relații diplomatice cu 23 de țări și schimburi comerciale cu 26 de țări.

Pentru o țară care și-a dobîndit independența deplină, păstrarea în continuare a unei forme de guvernămînt anacronice cum era regalitatea însemna o contra-zicere în sine. Din această cauză guvernul democratic, sprijinit pe un parlament democrat și pe majoritatea poporului a propus înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii. La 30 decembrie 1947 poporul român a instituit Republica pe care o visaseră înaintașii, care să-i dea posibilitatea de a-și realiza potențele creatoare în toate domeniile de activitate, de a se impune cu adevărat în rîndul națiunilor lumii. Actul istoric de atunci nu a fost numai unul care a înlocuit termenul de regat cu cel de republică de pe frontispiciul țării ci a însemnat o schimbare profundă în chipul însuși al țării.

Culte de la România au datorat guvernului condus de Dr. Petru

Groza măsurile care au fost luate pentru curmarea oricărui discriminări și pentru crearea unui climat de frățietate între toți cetățenii țării.

Constituția de la 13 aprilie 1948 a prevăzut și libera organizare și funcționare a cultelor din țara noastră, fiecare dintre ele cunoscînd după aceea dată o înnoire a tuturor aspectelor vieții lor. Pe baza Constituției, la 4 august 1948 a fost promulgată Legea pentru regimul general al cultelor prin care se legifera libertatea de conștiință a tuturor cetățenilor țării, egalitatea cultelor și se crea climatul pentru colaborarea ecumenistă care există astăzi între ele.

Fiu al preotului ortodox român Adam Groza, Dr. Petru Groza a activat de timpuriu în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibului în care a fost ales în 1909 într-o vreme în care acest organism bisericesc reprezenta un important forum de luptă pentru apărarea și afirmarea ființei naționale a românilor ardeleni. Pînă la sfîrșitul vieții el a continuat să activeze în cadrul unor organisme bisericești, făcînd parte din Consiliul Național Bisericesc. Aceasta nu l-a împiedicat să promoveze egalitatea dintre toate cultele și colaborarea dintre ele.

Între momentele deosebit de semnificative ale dezvoltării Bisericii Ortodoxe Române în cadrul noii orînduiri a țării, de după 6 martie 1945, trebuie amintite: adoptarea unei noi legislații bisericești, reîntregirea bisericească de la 21 octombrie 1948 precum și cea dintîi canonizare solemnă a unor sfinți ortodocși români în anul 1955.

Aceste realizări importante au deschis o nouă epocă de împliniri în istoria Bisericii noastre pentru care îndreptăm și noi acum un gînd de cinstire către momentul de la 6 martie 1945 și pentru împlinitorii lui.

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

SIBIU

● Marti, 15 ianuarie 1985, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a participat la lucrările Sinodului Permanent la București.

● În cursul lunii februarie a.c. P.S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul a participat și oficiat slujbe la parohiile Turnișor — Sibiu, Trei stejari — Sibiu, Lazaret — Sibiu, Sibiu Inferior și la Capela mitropolitană a Institutului Teologic Universitar din Sibiu.

ALBA IULIA

● Marti 8 ianuarie P.S. Episcop Emilian împreună cu colaboratori de la Centrul Eparhial a făcut o vizită

protocolară la Reședința Excelenței Sale Jakab Antal, episcopul romano-catolic, contribuind la întărirea raporturilor de bună vecinătate și ecumenism practic între cele două Biserici surori.

● Duminică 13 și 20 ianuarie P.S. Episcop Emilian s-a aflat la Mănăstirea Rîmeți, asistând la Sf. Liturghie.

● În perioada 21—25 ianuarie la Centrul Eparhial sub direcția îndrumare a P.S. Episcop Emilian s-au desfășurat cursurile de îndrumare misionară de scurtă durată a celei de-a 11-a serii, cu 32 preoți cursanți din Eparhie. Cu acest prilej P.S. Sa a îndrumat pe PP.CC. preoți cursanți la o pastorală eficientă în parohii, la disciplină pentru ca viața și faptele lor să constituie un permanent exemplu ziditor pentru credincioși. În cadrul acestor cursuri, joi 24 ianuarie s-a prezentat de către P.C. Cons. ad-tiv bis. Petru Pleșa un bogat material dedicat Unirii Principatelor, precum și zilei de naștere a Excelenței Sale Domnul Nicolae Ceaușescu Președintele R.S. România. În încheiere P.S. Sa a îndrumat și îndemnat pe cei prezenți la cinstirea istoriei neamului românesc, la dragoste față de popor și conducători.

● În ziua de 11 februarie a.c., P.S. Episcop Emilian a luat parte la prohodirea prof. dr. Alex. Popa, lucrător la Muzeul Unirii din Alba Iulia, în localitatea Vidrasău, județul Mureș.

ORADEA

● **Recepție de Anul Nou 1985.** — După săvârșirea Sf. Liturghii arhierestice în Catedrala episcopală, la 1 ianuarie 1985, a avut loc la reședința episcopală obișnuita recepție de Anul Nou, în cadrul căreia membrii Consiliului Eparhial, unii membri ai Adunării Eparhiale, preoții din Oradea, salariații Centrului Eparhial, buni credincioși din orașul de reședință și corul catedralei au prezentat felicitări chiriarhului localui, P.S. Episcop Vasile, de Anul Nou și de ziua numelui, urându-i ani mulți, cu sănătate deplină, putere de muncă, pentru o tot mai rodnică și îndelungată arhipăstorie. Cuvîntul omagial a fost rostit de păr. Marian Ioniță de la parohia Oradea-Velența II. În cuvîntul său, ierarhul a exprimat calde mulțumiri pentru urările făcute, urînd tuturor un an nou fericit, plin de satisfacții în familie și la locul de muncă, într-un climat de pace perpetuă.

● **Constătuirea de lucru cu preoții din Oradea** ce s-a ținut la 18 ianuarie 1985, sub președinția P.S. Episcop Vasile, cu participarea cadrelor de conducere de la Centrul Eparhial, a avut ca scop întocmirea unui program de activități duhovnicești, liturgice și pastorale. Pentru o reușită deplină a acestei activități, ierarhul însuși premerge, ca întotdeauna, cu exemplul, hotărînd ca în perioada de iarnă să liturghisească, pe rînd, la toate bisericile din orașul de reședință.

● **Vizitații canonice.** — Pe linia programului stabilit la consfătuirea amintită, ierarhul a săvîrșit pînă acum Sf. Liturghie la biserica din Oradea-Velența (Duminică 20 anuarie), la biserica din Oradea-Olosig (Duminică 27 ianuarie), la biserica din Oradea-Vii C.F.R. (Duminică 3 februarie) și la biserica din Oradea-Ioșia (Duminică 10 februarie), cu care prilejuri a rostit ziditoare cuvîntări de învățătură.

● **Hirotonire.** — În cadrul Sf. Liturghii din biserica de la Olosig, licențiatul în teologie Șipoș Dumitru a fos hirotonit întru diacon, iar la cea de la biserica din parohia Oradea-Vii, întru preot, pe seama parohiei Bălaia, prot. Oradea.

● **Ședința administrativă cu protopopii,** s-a ținut la data de 22 ianuarie 1985, la Centrul Eparhial, sub președinția chiriarhului, în cadrul căreia s-a făcut o retrospectivă asupra activității din anul 1984 și s-au trasat liniile majore ale activității de perspec-

tivă pe anul 1985. Protopopii au făcut dări de seamă asupra stării religioase și social-obștești din parohii și asupra realizărilor gospodărești, relevînd părțile pozitive și negative, precum și modalitățile de rezolvare a tuturor sarcinilor, în viitor. Responsabilii de secții de la Centrul Eparhial au făcut diferite comunicări pentru buna desfășurare a activității în eparhie. Chiriarhul, în cuvîntul său, a îndrumat pe protopopi ca să supravegheze îndeaproape activitatea pastorală a preoților, care să urmărească trei obiective importante: 1. o activitate misionară mai vie și mai susținută, de apărare a credinței de orice fel de prozelitism; 2. datorită de a se afla permanent acolo unde se aduce vreo contribuție la întărirea și promovarea păcii între oameni și popoare și 3. participarea activă la acțiunile de folos obștesc, pe linie cetățenească-patriotică și de buni gospodari acasă și la biserică.

● **Vizitații canonice.** — În continuarea vizitelor pastorale începute la 20 ianuarie 1985, P.S. Episcop Vasile a săvîrșit Duminică, 17 februarie 1985, Sf. Liturghie în biserica parohială „Buna Vestire” din Oradea, iar Duminică, 24 februarie 1985, în biserica parohială „Sf. Treime” din Oradea, ținînd de fiecare dată cite un ziditor cuvînt de învățătură.

● **Cursuri de îndrumare misionară.** S-au ținut la sediul Centrului eparhial noi cursuri intensive de îndrumare misionară și pastorală, de scurtă durată, cu două serii de preoți, între 11—16 februarie 1985, cu 31 preoți din protopopiatele Satu Mare și Carei și între 18—23 februarie 1985, cu 30 preoți din protopopiatele Zalău și Șimleul Silvaniei. Cursurile au fost ținute de P.S. Episcop Vasile și de unele cadre din conducerea Centrului eparhial. O contribuție deosebită au adus cei doi profesori de la Institutul teologic universitar din Sibiu (P.C. păr. Ioan Mihăilăan la seria I și P.C. păr. Ilie Moldovan la seria a II-a), invitați de chiriarh.

Expoziție de pictură pe sticlă

În perioada 5—17 februarie 1985, în sala „Arta” din Brașov a funcționat — sub patronajul Consiliului Culturii și Educației Socialiste al județului Brașov și Uniunea artiștilor plastici filiala Brașov — o expoziție personală de pictură pe sticlă a P. Cuv. arhim. Timotei Tohăneanu de la Mănăstirea Brîncoveanu — Simbăta de Sus, jud. Brașov, expoziție care a coincis și cu împlinirea a 70 de ani de către acest cunoscut și înzestrat artist monah, care, cu rîvnă și dăruire, duce mai departe, sub noi ipostaze, arta picturii pe sticlă, practică cîndva pe scară largă în Transilvania.

Vizitată de numeroși iubitori ai acestei arte, expoziția s-a bucurat de multă prețuire, ceea ce rezultă și din articolul intitulat: „Un remarcabil meșter popular”, apărut în ziarul brașovean: „Drum nou”, nr. 12.457 din 10 februarie 1985.

ATLAS PENTRU ISTORIA ROMÂNIEI, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983.

După *Atlasul istoric* apărut în aceeași Editură în 1981, profesorii de istorie, precum și toți iubitorii trecutului au la îndemînă noi mărturii privind vechimea, continuitatea și unitatea poporului român, exprimate în documente cartografice. Noul atlas, lucrat de un colectiv de profesori universitari, sub îndrumarea acad. Ștefan Pascu (Ion Ardelean, Dumitru Berciu, general Ion Cupșa, Gheorghe Matei, Camil Mureșan, Ștefan Ștefănescu și Dumitru Tudor), cuprinde aproape 80 de hărți, la care se adaugă numeroase planuri de așezări și cetăți, medalioane ale unor mari bătații din istoria românilor pentru apărarea ființei naționale (Podul Înalt, Călugăreni, Plevna, Mărăști, Mărășești, Oituz ș.a.), precum și hărți de epocă, opere ale învățaților români și străini. Prezentarea grafică este la nivelul tehnicilor cartografice internaționale ale vremii noastre. Considerăm că ar mai fi fost necesare o hartă înfățișînd relațiile economico-comerciale ale țărilor române cu alte țări și orașe în evul mediu, precum și una care să prezinte legăturile noastre culturale-eclesiastice cu statele din Europa răsăriteană și sud-estică, și cu Orientul Apropiat.

Semnalăm... Semnalăm...

● În zilele de 24 și 25 noiembrie 1984 a vorbit la Geneva în cadrul unui Simpozion pe teme monahale, Părintele Placide Deseille, starețul unei mănăstiri ortodoxe din Franța (Ardèche). Părintele Placide este un cunoscut specialist în probleme de spiritualitate.

● Gheorghe Suciu prezintă (în *Lucafașul* nr. 44/1984, p. 6) volumul „MANUSCRIS MINIATE ȘI ORNATE DIN EPOCA LUI MATEI BASARAB”, tipărit de Sultana Graia și Gheorghe Buluță (Sibiu, 1984). Se arată că domnitorul a fost sprijinit în opera sa culturală de Doamna Elina, despre care N. Cartoian spunea că „a fost una din acele frumoase icoane feminine care se desprinde din trecut românesc”, și de fratele acesteia Udriște Năsturel, despre care tot Cartoian spunea că a fost „cel mai cărturar boier al timpului său în Muntenia”.

Miniaturile rămase din vremea lui Matei Basarab aduc pînă la noi mărturia geniului artistic al unor strămoși nu întotdeauna în-deajuns de apreciați pentru ceea ce au creat. Fiind desăvîrșiți, ni se par obișnuți. Trec de culmea mirării și noi rămînem, bieții de noi, dincoace, în „cercul nostru strîm!”

● Ideea de adevăr în Grecia Antică e tratată de Anton Dumitriu în *ALETHEIA* (ed. Eminescu, 1984, 215 p.). Dar nu e o carte numai despre aceasta și nu numai pentru aceasta o semnalăm. E o carte mare, un adevărat eveniment cultural. O delectare pentru minte și inimă.

● Ultimul număr al „Revistei de filozofie” din 1984 (tomul XXXI, nr. 6), adună sub genericul Însemnări filozofice câteva eseuri de calitate: „Gînduri despre om într-o filozofie a basmului românesc” de Ion Militaru (p. 513—516), „Despre dialectica vieții cotidiene” de Emilia Guliciuc (p. 516—519), „Lecția lui Pythagoras”, de Șerban Nicolau (p. 519—523). Acesta din urmă se oprește asupra tăcerii în disciplina pythagoreică, al cărei temei ai îi profundul respect față de cuvîntul rostit. „Este înfinit mai greu să taci întru rostire decît să rostești întru tăcere”, încheie eseistul, evident gîndind cu cuvintele lui Noica. De altfel încheierea e toată sub semnul filozofului român, cu reproduceri din Sentimental românesc al ființei (Buc. 1978).

● **Semnalăm două cărți bune despre continuitate apărute în 1984:** Dan Gh. Teodor, *Continuitatea populației autohtone la est de Carpați în secolele VI—XI e.n.* (ed. Junimea, Iași) și, de același autor: *Civilizația romană la est de Carpați în secolele V—VII e.n.* (ed. Academiei R.S.R.). Același autor a mai publicat înainte încă două cărți consacrate aceluiași probleme: *Teritoriul est carpatic în veacurile V—XI e.n.* Contribuții arheologice și istorice la problema formării poporului român (1978, trad. în engleză în 1980), și a doua: *Romanitatea carpato-dunăreană și Bizanțul în veacurile V—XI e.n.* (1981).

Vasile Chirică îi socotește pe arheologul și istoricul ieșan Dan Gh. Teodor, „drept cel mai bun cunoscător al realităților istorice din spațiul sud-est carpatic al României pentru toată a doua jumătate a primului mileniu al erei noastre” (Cronica, nr. 51, 1984, p. 2).

● Revista de artă *DIPLI EIKONA* din Atena publică un interviu cu pictorul român Sorin Dumitrescu, interviu care s-a încheiat printr-un elogiu adus artei și icoanei bizantine, în care Sorin Dumitrescu a găsit corespondențe sufletesti cu propria sa simțire și modalitate de exprimare artistică. Pictorul sesizează exact rosturile și tainele stilului bizantin, ceea ce dezvăluie, și ceea ce ascunde cu anume intenție mai mult de a sugera decît de a exprima inexprimabilul, inefabilul, spiritualul, spiritul, realitatea de dincolo de forme. Arta bizantină a găsit mijloacele cele mai adecvate pentru realizarea acestei intenții. Dincolo de sobrietatea liniilor, și a curbelor, desenate împotriva sau pe alături realității, dincolo de culorile simplificate și puse alături în tonuri nete, fără culori intermediare și fără umbre, se ascunde gîndul prinderii în semne convenționale a sufletului cu toate mișcările lui, cu toată întinderea lui, cu toată geometria lui neasemenea cu nimic din ceea ce știm noi că e trupesc, că e de aici.

Dar să-i dăm cuvîntul lui Sorin Dumitrescu: — Emoția profundă față de arhetip care a constituit mult timp tema preocupărilor mele, a ieșit în plină lumină a conștiinței artistice odată cu descoperirea infrastructurilor alective și conceptuale ale icoanei bizantine. În genere icoana s-a apărut de orgoliul indiscret al privirii estetice, dezvăluindu-și lecția uimitoare de simplitate și adîncime abia atunci cînd „mîntea coboară în inimă”, cum minunat și unic a formulat patristica greacă.

Astăzi sînt convins că este cea mai înaltă formă de expresie artistică, fiind îndubitabil consecința unei tandrețe teandrice petrecute acum 2000 de ani. „Theotokos”, de exemplu, pe o suprafață de nici un metru pătrat, cuprinde un potențial conceptual superior celebrului ansamblu esoteric al piramidelor de la Gizeh. E un scandal aceasta pentru înțeleșul comun asemenea discursului neo-testamentar. Imaginează-ți că pe o suprafață se înfățează deci Era cea nouă, restaurarea cerului și a pămîntului, ocrotitoarea lumii și mama Dumnezeuului lumii, cu Dumnezeu copil în brațe, copil bătrîn de păcatele lumii privind îndrăgostit la lume de sub fruntea înaltă kantiană, dar păstrîndu-și atributele gingașe ale copilăriei ș.a.m.d.

Interviul a fost publicat în rev. Amfiteatrul, nr. 12, 1984, p. 10.

● „Nădejdea” (Hoffnung) anul IX. Nr. 25—26/1984 ne vine de la Hamburg și Schleswig-Holstein (R.F.G.), editată de pr. dr. Dan Miron în întregime în limba română, cu colini pe note muzicale plină de duh românesc și de tradiții strămoșești. Printre altele un studiu interesant despre „Podurile și punțile în ritualul funerar”, semnat Ioan Ionescu, ne introduce în semnificația unor datini străvechi și în tilcul lor teologic. Despre datinile de Crăciun scrie interesant pr. Alex. Stănculescu-Birdea care se dovedește a fi și poet dăruit, publicînd o „Mioriță” frumoasă. Profesorul Arhidiacon Dr. Ioan Zăgrean (profesor și al nostru) scrie „Amintiri... amintiri...” despre mitropolitul Nicolae Bălan. Ce șansă, pentru Nicolae Belu să fi avut elevi ca Dr. Ioan Zăgrean, care știe ce e aceea evocare, ce e aceea recunoștință, ce e aceea recunoșterea unei valori! Cine nu și-ar dori astfel de elevi! Tot astfel scrie și Miron Dan despre Șaguna și urmașii săi („Imaginea Sîntului Nicolae între realitatea istorică și legenda mitică” p. 46—69). Celui din urmă îi consacră patru rînduri adăogate de mînd, pe exemplarul trimis la Sibiu, dar din inimă, și încă din inimă bună!

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Diac. prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnedactor: Diac. Ezechiel Oancea; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Griviței nr. 64—66.